

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul Penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de Procedură Penală

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal și Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală au intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014. Ulterior acestei date, Curtea Constituțională a fost sesizată cu mai multe excepții de neconstituționalitate invocate în legătură cu texte din cele două coduri, unele dintre aceste excepții fiind admise.

Punerea în acord a Codului penal și a Codului de procedură penală cu majoritatea acestor excepții de neconstituționale a fost realizată, prin intervenții legislative recente, și anume prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 23 mai 2016, și, respectiv, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 70/2016 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 866 din 31 octombrie 2016.

Trebuie luat în considerare faptul că dispozițiile cuprinse în art. 147 alin. (1) din Constituția României sunt obligatorii, iar conform acestora „Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept”.

De la aceste cele mai recente intervenții legislative exprese asupra textelor noului Cod penal și ale noului de Cod de procedură penală pentru punerea acestora în acord cu deciziile Curții Constituționale, și până în prezent au mai fost pronunțate de către instanța de contencios administrativ unele decizii care impun reglementare expresă pentru a asigura o aplicare unitară și coerentă a textelor de lege. Cu titlu de exemplu, menționăm:

- **Decizia nr. 586/2016** potrivit căreia „dispozițiile art. 25 alin. (5) din Codul de procedură penală, cu referire la dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, sunt neconstituționale în ceea ce privește lăsarea ca nesoluționată a acțiunii civile de către instanța penală, în cazul încetării procesului penal, ca urmare a intervenirii prescripției răspunderii penale”,

- **Decizia nr. 614/2016**, potrivit căreia, „dispozițiile art. 215¹ alin. (2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care prelungirea măsurii preventive a controlului judiciar se face cu aplicarea prevederilor art. 212 alin. (1) și alin. (3) din Codul de procedură penală.

Totodată, există unele decizii ale Curții Constituționale prin care au fost admise excepții de neconstituționalitate ale unor texte din Codul penal, decizii care nu au fost urmate de intervenții legislative care să pună în acord respectivele texte cu cele statuate de instanța de contencios constituțional – este vorba de:

- **Decizia nr. 603/2015**, prin care s-a constatat că „sintagma "raporturi comerciale" din cuprinsul dispozițiilor art. 301 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională”, iar „sintagma "ori în cadrul oricărei persoane juridice" din cuprinsul dispozițiilor art. 308 alin. (1) din Codul penal, cu raportare la art. 301 din Codul penal, este neconstituțională,

- **Decizia nr. 732/2014** reține că „sintagma "la momentul prelevării mostrelor biologice" din cuprinsul dispozițiilor art. 336 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională”, decizii nu au fost urmate de intervenții legislative prin care prevederile legale să fi puse în acord cu textele constituționale indicate de cele 2 decizii ale instanței de contencios constituțional,

- **Decizia nr. 405/2016** prin care instanța de contencios constituțional a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”.

	<p>De asemenea, trebuie avute în vedere recomandările Comisiei de la Veneția asupra relației dintre responsabilitatea ministerială politică și cea penală (2013), conform cărora: "prevederile penale naționale cu privire la abuzul în serviciu, abuz de putere și expresii similare trebuie interpretate în sens restrâns și aplicate la un nivel înalt, astfel încât să poată fi invocate numai în cazuri în care fapta este de natură gravă", iar "nivelul sancțiunilor trebuie să fie proporțional cu infracțiunea comisă și să nu fie influențat de considerente și dezacorduri politice".</p> <p>României, ca stat membru al Uniunii Europene, îi revine, în contextul consolidării garanțiilor procesuale și procedurale specifice procesului penal, obligația de a pune în acord legislația internă, respectiv Codul de procedură penală, cu prevederile Directivei 2016/343/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.</p> <p>Apreciind că toate acestea constituie, în sensul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, o situație extraordinară a cărei reglementare nu mai poate fi amânată din cauza efectelor negative ce ar putea fi generate de o eventuală interpretare și aplicare neunitară a legislației, și având în vedere faptul că o intervenție legislativă efectuată altfel decât pe calea delegării legislative, chiar în procedură de urgență, nu ar fi de natură să înlăture de îndată aceste consecințe negative, opinăm că se impune adoptarea unei ordonanțe de urgență pentru modificarea și completarea atât a Codului penal, cât și a Codului de procedură penală.</p>
<p>2. Schimbări preconizate</p>	<p>Pentru punerea de acord a dispozițiilor art. 301 și 308 din Codul penal cu prevederile constituționale, așa cum au fost acestea interpretate în Decizia Curții Constituționale nr. 603/2015, și având în vedere faptul că referitor la forma <i>de lege lata</i> a alin. (1) al art. 301, „Curtea Constituțională a constatat că prevederile criticate nu respectă exigențele constituționale referitoare la calitatea legii, respectiv nu întrunesc condițiile de claritate, precizie, previzibilitate și accesibilitate, fiind contrare dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție”, se modifică alin. (1) al art. 301. Totodată, unele ipoteze sunt eliminate, apreciindu-se că nu se mai justifică aplicarea unor sancțiuni penale. În același timp, conținutul constitutiv al infracțiunii propus prin proiect ține cont de examinarea art.253¹ din Codul penal anterior realizată de Curtea Constituțională prin Decizia nr.2/2014, publicată în Monitorul</p>

Oficial nr, 71 din 29 ianuarie 2014. Art. 308 se modifică pentru corelare cu forma propusă a alin. (1) al art. 301.

Se propun modificări în ceea ce privește reglementarea denunțului; astfel, se instituie un termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei până la expirarea căruia se poate formula un denunț. Acest termen este menit să-l încurajeze pe denunțător să aducă în cel mai scurt timp posibil la cunoștință organelor de urmărire penală faptul că s-a comis o faptă prevăzută de legea penală, facilitându-se astfel soluționarea cu celeritate și într-un termen rezonabil a cauzelor penale.

Art. 336 Cod penal se modifică, astfel încât conducerea pe drumurile publice a unui vehicul pentru care legea prevede obligativitatea deținerii permisului de conducere de către o persoană care are o îmbibație alcoolică de peste 0,80 g/l alcool pur în sânge va constitui infracțiune dacă persoana are îmbibația prevăzută de lege la momentul comiterii faptei. Corelativ, se introduce, după art. 336, un articol nou, art. 336¹, care reglementează o infracțiune nouă – „Consumul de alcool sau de alte substanțe ulterior producerii unui accident de circulație”

Văzând Decizia Curții Constituționale nr. 405/2016, prin care instanța de contencios constituțional a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”, se propune modificarea alin. (1) al art. 297, astfel încât aplicarea unei sancțiuni penale să intervină numai când fapta este săvârșită într-o formă gravă, și anume când prin aceasta se cauzează o pagubă materială mai mare de 200 000 lei ori o vătămare gravă, certă și efectivă a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau juridice, astfel cum sunt prevăzute și garantate de legile în vigoare.

În același sens a opinat și Curtea Constituțională în decizia sa în paragraful 75 în care se arată: ”75. (...)Curtea constată că legiuitorul nu a reglementat un prag valoric al pagubei și nici o anumită intensitate a vătămării, ceea ce determină instanța de contencios constituțional să concluzioneze că, indiferent de valoarea pagubei sau intensitatea vătămării rezultate din comiterea faptei, aceasta din urmă, dacă sunt îndeplinite și celelalte elemente constitutive, poate fi o infracțiune de abuz în serviciu.”

Alineatul (2) al art. 297 Cod penal rămâne nemodificat în substanțialitatea sa, singura modificare operată este cea referitoare la corelarea nivelului pedepsei cu cea propusă la alin. (1) al art. 297 Cod penal.

Referindu-ne la Raportul Comisiei de la Veneția asupra relației dintre responsabilitatea ministerială politică și cea penală (2013), arătăm că, în opinia Comisiei de la Veneția „nivelul sancțiunilor trebuie să fie proporțional cu infracțiunea comisă și să nu fie influențat de considerente și dezacorduri politice”. Astfel, se propune modificarea și completarea art. 297 și a art. 269 Cod penal prin introducerea unui nou alineat care să excepteze cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative de la aplicabilitatea abuzului în serviciu și, respectiv, a favorizării făptuitorului, plecându-se de la ipoteza reglementată în prezent pentru conflictul de interese (art. 301 alin.2 Cod penal).

Urmare a intervențiilor propuse asupra art. 297 Cod penal, s-a apreciat că nu se mai justifică sancționarea penală a neglijenței în serviciu, propunându-se abrogarea art. 298 Cod penal. Astfel, nivelul incriminării în materie fiind pus în corelare cu articolul 297 Cod penal, și având în vedere posibilitatea utilizării altor căi de acțiune pentru protecția drepturilor, abrogarea art.298 Cod penal asigură echilibrul necesar din perspectiva legii penale.

Văzând Deciziile Curții Constituționale nr. 586/2016 și, respectiv, nr. 614/2016, se propune modificarea alin. (5) al art. 25 în sensul eliminării prescripției răspunderii penale din ipotezele cuprinse în lit. f) a art. 16 la care acest alineat (5) face trimitere și, respectiv, a alin. (2) al art. 215¹ din Codul de procedură penală, în sensul dispunerii în mod corespunzător a procedurii cuprinse în art. 212 alin. (1) și (3) Cod procedură penală.

Urgența acestor intervenții legislative este dată de necesitatea asigurării clarității și previzibilității normei astfel încât părțile să cunoască limitele rezolvării raportului de conflict în procesul penal

Pentru a se asigura transpunerea în legislația națională a prevederilor art. 8 para. 4 al *Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale*, se impune completarea dispozițiilor Codului de procedură penală pentru a se reglementa obligația de a informa persoana condamnată, odată cu înmânarea mandatului de executare a pedepsei, cu privire la dreptul reglementat de art. 466 alin. (1) din Codul de procedură penală – este vorba de dreptul persoanei

	<p>condamnate definitiv care a fost judecată în lipsă de a solicita redeschiderea procesului penal în termen de o lună din ziua în care a luat cunoștință, prin orice notificare oficială, de faptul că s-a desfășurat un proces penal împotriva sa.</p> <p>Fiind vorba de prevederi în favoarea inculpaților condamnați, urgența intervenției legislative asupra articolului 557 CPP este dată de consolidarea garanțiilor aferente dreptului la un nou proces penal în cazul persoanelor condamnate <i>in absentia</i>.</p> <p>Intrarea în vigoare a dispozițiilor art. I la data publicării în Monitorul Oficial va asigura, în acest fel, exercițiul drepturilor procedurale ale persoanelor vătămate, conform principiului procesului echitabil. De asemenea, judecătorul delegat cu executarea va analiza, de îndată, împiedicarea la executare care derivă din efectele redefinirii elementelor constitutive ale infracțiunilor de abuz în serviciu și de conflict de interese, conform art.4 și art.6 din Codul penal. În cauzele în care s-au aplicat pedepse și măsuri privative de libertate, intervenirea legii penale noi, conform art.595 și 597 din Codul de procedură penală se va judeca de urgență, la intrarea în vigoare a prezentului proiect.</p>
3. Alte informații	
<p>Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ</p>	
1. Impactul macroeconomic	Nu este cazul
1 ¹ . Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat	Nu este cazul
2. Impactul asupra mediului de afaceri	Nu este cazul.
3. Impactul social	Nu este cazul
4. Impactul asupra mediului	Nu este cazul
5. Alte informații	Nu este cazul
<p>Secțiunea a 4-a</p>	

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Indicatori	Anul curent	Următorii 4 ani				Media pe 5 ani
		3	4	5	6	
1	2					7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus din care: a) buget de stat, din acesta: (i) impozit pe profit; (ii) impozit pe venit b) bugete locale, (i) impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat (i) contribuții de asigurări	Nu este cazul					
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care	Nu este cazul					
a) buget de stat, din acesta:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						

(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugetele locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificării veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații	Nu este cazul.					
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ: a) acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ; b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.	Nu este cazul.					
1 ¹ . Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația	Nu este cazul					

în domeniul achizițiilor publice	
2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare	Nu este cazul.
3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare	Nu este cazul
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene	
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	
6. Alte informații	Nu este cazul
Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ	
1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de proiectul actului normativ	Nu este cazul.

<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative</p>	<p>Nu este cazul.</p>
<p>4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente</p>	<p>Nu este cazul.</p>
<p>5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi.</p>	<p>Proiectul prezentului act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 61/2017</p>
<p>6. Alte informații</p>	<p>Nu este cazul</p>

Secțiunea a 7-a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ	
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Proiectul a fost afișat pe site-ul MJ începând cu 18 ianuarie a.c. iar la 30.01.2017 a avut loc organizarea unei consultări publice la sediul aceleiași instituții .
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Nu este cazul.
3. Alte informații	Nu este cazul
Secțiunea a 8-a Măsuri de implementare	
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	
2. Alte informații	Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM – MINISTRU

SORIN MIHAI GRINDEANU

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sorin Mihai Grindeanu', is written over a faint circular official stamp. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke extending to the right.